

H.C. Andersen - Eventyr 032: Holger Danske. (1845) Originalversion. Bemærk: der er indsat blanklinjer undervejs, markeret med tegnet - for at linjerne i de to kolonner kan matche. Linje-forskubbelser kan, beklageligvis, opstå alligevel (pga. såkaldt konverterings-divergens); læsning ´på tværs´ bør dog være muligt.	H.C. Andersen - Eventyr 032: Holger Danske (1845) Sprogjusteret version ved Ivan Hansen (2015/2019) © blå tekst = ord ændret i forhold til originalen. (Justering ifølge 1948-sprogreformen er ikke farvemarkeret) Bemærk: der er indsat blanklinjer undervejs, markeret med tegnet - for at linjerne i de to kolonner kan matche. Linje-forskubbelser kan beklageligvis opstå alligevel (pga. såkaldt konverterings-divergens); læsning ´på tværs´ bør dog være muligt.
Der er i Danmark et gammelt Slot, som hedder Kronborg, det ligger lige ud i Øresund, hvor de store Skibe hver Dag seile forbi i hundredviis, baade engelske, russiske og preussiske; og de hilse med Kanoner for det gamle Slot: "bum!" og Slottet svarer igjen med Kanoner: "bum!" for saaledes sige Kanonerne "god Dag!" "mange Tak!" - Om Vinteren seile der ingen Skibe, saa ligger Alt med Iis lige over til det svenske Land, men det er ordenlig ligesom en heel Landevei, der vaier det danske Flag og det svenske Flag, og danske og svenske Folk sige hinanden: "god Dag", "mange Tak!" men ikke med Kanoner, nei med venligt Haandtag, og den ene henter Hvedebrød og Kringler hos den anden, for fremmed Mad smager bedst. Men Pragten i det Hele er dog det gamle Kronborg og under det er det at Holger Danske sidder i den dybe mørke Kjælder hvor Ingen kommer, han er klædt i Jern og Staal og støtter sit Hoved paa de stærke Arme; hans lange Skjæg hænger ud over Marmorbordet hvori det er voxet fast, han sover og drømmer, men i Drømme seer han Alt hvad der skeer heroppe i Danmark. Hver Juleaften kommer en Guds Engel og siger ham at det er rigtigt, som han har drømt, og at han godt kan sove igjen, for Danmark er endnu ikke i nogen ordenlig Fare! men kommer det i een, ja, saa vil den gamle Holger Danske rejse sig saa Bordet revner, naar han trækker Skjægget til sig! saa	Der er i Danmark et gammelt slot, som hedder Kronborg, det ligger lige ud til Øresund, hvor de store skibe hver dag sejler forbi i hundredvis, både engelske, russiske og germanske. De hilser med et kanonsskud for det gamle slot: "bum!" og slottet svarer igen med kanoner: "bum!" for sådan siger kanonerne "god dag!" – "mange tak!" – Om vinteren sejler der ingen skibe, så er der is helt over til det svenske land, og det er ligesom en hel landevej, hvor både det danske flag og det svenske flag vajer, og danske og svenske folk siger hinanden: "god dag," – "mange tak!", men ikke med kanoner, nej med venligt håndtag, og den ene henter hvedebrød og kringler hos den anden, for fremmed mad smager bedst. Men det storslåede i det hele er dog det gamle Kronborg og under det er det at <i>Holger Danske</i> sidder i den dybe mørke kælder hvor ingen kommer, han er klædt i jern og stål og støtter sit hoved på de stærke arme. Hans lange skæg hænger ud over marmorbordet, hvortil det er vokset fast, han sover og drømmer, men i drømme ser han alt hvad der sker heroppe i Danmark. Hver juleaften kommer en Guds engel og siger ham at det, som han har drømt, er rigtigt og at han godt kan sove igen, for Danmark er endnu ikke i nogen alvorlig fare! Men kommer det i en, ja, så vil den gamle <i>Holger Danske</i> rejse sig så bordet revner, når han trækker skægget til sig. Så kommer han

kommer han frem og slaar saa det høres i alle Verdens Lande.

Alt dette om Holger Danske sad en gammel Bedstefader og fortalte sin lille Sønnesøn og den lille Dreng vidste, at hvad Bedstefader sagde, det var sandt. Og mens den Gamle sad og fortalte, saa snittede han paa et stort Træbillede, det skulde forestille Holger Danske og stilles forud paa et Skib, for den gamle Bedstefader var Billedsnitter, og det er saadan en Mand, som skjærer ud til Skibenes Gallioner, efter som hvert Skib skal kaldes, og her havde han udskaaret Holger Danske, der stod saa rank og stolt med sit lange Skjæg og holdt i den ene Haand det brede Slagsværd, men støttede den anden Haand paa det danske Vaaben.

Og den gamle Bedstefader fortalte saa meget om mærkelige danske Mænd og Qvinder, at den lille Sønnesøn tilsidst syntes, at nu vidste han ligesaa meget, som Holger Danske kunde vide, der jo dog kun drømte derom; og da den Lille kom i sin Seng, tænkte han saa meget derpaa, at han ordenlig knugede sin Hage til Sengedynen og syntes at han havde et langt Skjæg, der var voxet fast i den.

Men den gamle Bedstefader blev siddende ved sit Arbeide og snittede paa den sidste Deel deri, det var det danske Vaaben; og nu var han færdig, og han saae paa det Hele og han tænkte paa Alt, hvad han havde læst og hørt og hvad han i Aften havde fortalt den lille Dreng; og han nikkede og tørrede sine Brillen, satte dem paa igjen og sagde: "ja i min Tid kommer nok ikke Holger Danske! men Drengen der i Sengen kan maaskee faae ham at see og være med naar det rigtigt gjælder," og den gamle Bedstefader nikkede, og jo mere han saae paa sin Holger Danske, des tydeligere blev det ham at det var et godt Billede han der havde gjort; han syntes ordenlig at det fik Couleur, og at Harnisket skinnede som Jern og Staal; Hjerterne i det danske Vaaben bleve mere og mere røde og Løverne sprang med Guld kroner paa.

"Det er dog det deiligste Vaaben nogen i Verden har!" sagde den Gamle. "Løverne ere Styrke og Hjerterne ere Mildhed og Kjærlighed!" og han saae paa den øverste Løve og tænkte paa Kong Knud, der bandt det store

frem og slår så det høres i alle verdens lande.

-

Alt dette om *Holger Danske* sad en gammel bedstefader og fortalte sin lille sønnesøn og den lille dreng vidste, at hvad bedstefader sagde, det var sandt. Og mens den gamle sad og fortalte, så snittede han på et stort træbillede, det skulde forestille *Holger Danske* og skulle anbringes foran på et stort sejlskib, for den gamle bedstefader var billedskærer, og det er sådan en mand, som udskærer skibenes galionsfigurer, udformet efter skibets navn, og her havde han udskaaret *Holger Danske*, der stod så rank og stolt med sit lange skæg og holdt det brede slagsværd i den ene hånd, mens han støttede den anden hånd på det danske våbenskjold.

Og den gamle bedstefader fortalte så meget om mærkelige danske mænd og kvinder, at den lille sønnesøn til sidst syntes, at nu vidste han lige så meget, som *Holger Danske* kunne vide, for han drømte jo kun om ham. Og da den lille kom i sin seng, tænkte han så meget derpå, at han knugede sin hage stramt til sengedynen og nu syntes at han havde et langt skæg, der var vokset fast i den.

Men den gamle bedstefader blev siddende ved sit arbejde og snittede på den sidste del, det var det danske våbenskjold. Og nu var han færdig, og han så på det hele og han tænkte på alt, hvad han havde læst og hørt og hvad han i aften havde fortalt den lille dreng, og han nikkede og tørrede sine briller, satte dem på igen og sagde: "Ja, i min tid vågner *Holger Danske* nok ikke! Men drengen der i sengen kan måske få ham at se og være med når det rigtigt gælder," og den gamle bedstefader nikkede, og jo mere han så på sin *Holger Danske*, des tydeligere blev det for ham at det var et godt billede han der havde gjort. Og han syntes at det nu havde fået de rigtige farver, og at rustningen skinnede som jern og stål. Hjerterne i det danske våbenskjold blev mere og mere røde og løverne sprang med guld kroner på.

-

"Det er dog det dejligste våbenskjold nogen i verden har!" sagde den gamle. "Løverne er styrke og hjerterne er mildhed og kærlighed!" og han så på den øverste løve og tænkte på kong *Knud den Store*, der bandt det store England til

England til Danmarks Kongestol, og han saae paa den anden Løve og tænkte paa Waldemar, som samlede Danmark og betvang de vendiske Lande; han saae paa den tredie Løve og tænkte paa Margrethe som forenede Danmark, Sverrige og Norge; men idet han saae paa de røde Hjerter, saa skinnede de endnu stærkere end før, de bleve til Flammer som bevægede sig, og hans Tanke fulgte hver af dem.

Den første Flamme førte ham ind i et snevert mørkt Fængsel; der sad en Fange, en deilig Qvinde, Christian den Fjerdes Datter: Eleonore Ulfeld; og Flammen satte sig som en Rose paa hendes Bryst og blomstrede sammen med hendes Hjerter, hun den ædleste og bedste af alle danske Qvinder.

"Ja, det er et Hjerter i Danmarks Vaaben!" sagde den gamle Bedstefader.

Og hans Tanker fulgte Flammen, som førte ham ud paa Havet, hvor Kanonerne buldrede, hvor Skibene laae indhyllede i Røg; og Flammen hæftede sig som et Ordensbaand paa Hvitfeldts Bryst idet han til Flaadens Frelse sprængte sig og sit Skib i Luften.

-

Og den tredie Flamme førte ham til Grønlands usle Hytter hvor Præsten Hans Egede stod med Kjærlighed i Ord og Gjerning, Flammen var en Stjerne paa hans Bryst, et Hjerter til det danske Vaaben.

Og den gamle Bedstefaders Tanker gik foran den svævende Flamme, thi hans Tanke vidste hvor Flammen vilde hen. I Bondekonens fattige Stue stod Frederik den Sjette og skrev sit Navn med Kridt paa Bjelken; Flammen bævede paa hans Bryst, bævede i hans Hjerter; i Bondens Stue blev hans Hjerter et Hjerter i Danmarks Vaaben. Og den gamle Bedstefader tørrede sine Øine, for han havde kjendt og levet for Kong Frederik med de sølvhvide Haar og de ærlige blaae Øine, og han foldede sine Hænder og saae stille frem for sig. Da kom den gamle Bedstefaders Sønnekone og sagde at det var sildigt, nu skulde han hvile, og at Aftenbordet var dækket.

"Men deiligt er det dog hvad Du det har gjort, Bedstefader!" sagde hun. "Holger Danske og hele vort gamle Vaaben! - Det er ligesom om jeg

Danmarks kongestol, og han så på den anden løve og tænkte på *Valdemar den Store*, som samlede Danmark og betvang de vendiske lande [mod syd](#). Han så på den tredje løve og tænkte på *Margrethe I* som forenede Danmark, Sverige og Norge, men idet han så på de røde hjerter, så skinnede de endnu stærkere end før, de blev til flammer som bevægede sig, og hans tanke fulgte hver af dem.

Den første flamme førte ham ind i et snævert mørkt fængsel. [Der](#) sad en fange, en dejlig kvinde, Christian den Fjerdes datter: *Leonore Christina Ulfeldt*, og flammen satte sig som en rose på hendes bryst og blomstrede sammen med hendes hjerte – [hun](#), den ædleste og bedste af alle danske kvinder.

“Ja, det er et hjerte i Danmarks våben!” sagde den gamle bedstefader.

Og hans tanker fulgte flammen, som førte ham ud på havet, hvor kanonerne buldrede, hvor skibene lå indhyllet i røg, og flammen hæftede sig som et ordensbånd på [søofficer Ivar Hvitfeldts](#) bryst, [mens](#) han for at frelse [den danske](#) flåde sprængte sig og sit skib i luften [ved slaget i Køge Bugt i 1710](#).

Og den tredje flamme førte ham til Grønlands usle hytter hvor præsten *Hans Egede* stod med kærlighed i ord og gerning, flammen var en stjerne på hans bryst, et hjerte til det danske våben[skjold](#).

Og den gamle bedstefaders tanker gik foran den svævende flamme, [for](#) hans tanke vidste hvor flammen ville hen. I bondekonens fattige stue stod *Frederik den Sjette* og skrev sit navn med kridt på bjælken, [som en hilsen til bonden](#).

[Flammen](#) bævede [i](#) hans bryst, bævede i hans hjerte, i bondens stue blev hans hjerte et hjerte i Danmarks våben. Og den gamle bedstefader tørrede sine øjne, for han havde kendt og levet for *Kong Frederik* med de sølvhvide hår og de ærlige blå øjne, og han foldede sine hænder og så stille frem for sig. Da kom den gamle bedstefaders [svigerdatter](#) og sagde at det var [blevet sent](#), nu skulle han hvile, og at aftenbordet var dækket.

“Men dejligt er det dog hvad du der har [lavet](#), bedstefader!” sagde hun. “*Holger Danske* og hele vort gamle våben[skjold](#)! – Det er ligesom

havde seet det Ansigt før!"

"Nei det har Du nok ikke!" sagde den gamle Bedstefader, "men jeg har seet det, og jeg har stræbt at snitte det i Træ, saaledes som jeg husker det. Den Gang var det, da Englænderne laae paa Rheden, den danske anden April, da vi viste vi vare gamle Danske! Paa "Danmark" hvor jeg stod i Steen Billes Eskadre, havde jeg en Mand ved min Side; det var, som Kuglerne vare bange for ham! lystig sang han gamle Viser og skjød og stred, som var han meer end et Menneske. Jeg husker hans Ansigt endnu; men hvorfra han kom, hvorhen han gik, veed ikke jeg, veed Ingen. Jeg har tidt tænkt, det var nok gamle Holger Danske selv, der var svømmet ned fra Kronborg og hjalp os i Farens Stund; det var nu min Tanke og der staaer hans Billede!"

Og det kastede sin store Skygge heelt op ad Væggen, selv noget hen ad Loftet, det saae ud, som var det den virkelige Holger Danske selv, som stod der bag ved, for Skyggen rørte sig, men det kunde da ogsaa være fordi Flammen i Lyset ikke brændte stadigt. Og Sønnekonen kyssede den gamle Bedstefader og førte ham hen i den store Lænestol foran Bordet, og hun og hendes Mand, som jo var den gamle Bedstefaders Søn og Fader til den lille Dreng der laae i Sengen, sad og spiste deres Aftenmad, og den gamle Bedstefader talte om de danske Løver og de danske Hjerter, om Styrken og Mildheden, og ganske tydeligt forklarede han at der var endnu een Styrke foruden den der laae i Sværdet og han pegede paa Hylden hvor der laae gamle Bøger, hvor alle Holbergs Comedier laae, de som saa tidt vare læste, for de vare saa moersomme, man syntes ordenlig at kjende alle de Personer deri fra gamle Dage.

"See, han har ogsaa vidst at hugge!" sagde den gamle Bedstefader; "han har hugget det Gale og Kantede af Folk saa langt han kunde!" og gamle Bedstefader nikkede hen til Speilet, hvor Almanaken stod med det "Rundetaarn" og saa sagde han: "Tyge Brahe, han var ogsaa een, som brugte Sværdet; ikke til at hugge i Kjød og Been, men hugge en tydeligere Vei op imellem alle Himlens Stjerner! - Og saa han, hvis Fader var af min Stand, den gamle Billedsnitters Søn, han vi selv have seet med det hvide Haar og de

om jeg havde set det ansigt før!"

"Nej, det har du nok ikke!" sagde den gamle bedstefader, "men jeg har set det, og jeg har bestræbt mig på at snitte det i træ, sådan som jeg husker det. Den gang lå englænderne på Rheden i København, den danske 2. april 1801", da vi viste at vi var gode, gamle danskere! På skibet "Danmark" hvor jeg hørte til søofficer Steen Billes mandskab, havde jeg en mand ved min side. Det var, som om englændernes kuglerne var bange for ham! Lystig sang han gamle viser og skød og kæmpede, som var han mere end et menneske. Jeg husker hans ansigt endnu, men hvorfra han kom, hvorhen han gik, ved jeg ikke, ingen ved det. Jeg har tit tænkt, at det nok var gamle Holger Danske selv, der var svømmet ned fra Kronborg og hjalp os i farens stund. Det var nu min tanke og dér står hans billede!"

Og træfiguren kastede sin store skygge op ad væggen, selv helt op i loftet; det så ud, som var det den virkelige Holger Danske selv, som stod der bagved, for skyggen rørte sig, men det kunne da også være fordi flammen i lyset brændte lidt uroligt. Og svigerdatteren kyssede den gamle bedstefader og førte ham hen i den store lænestol foran bordet, og hun og hendes mand, som jo var den gamle bedstefaders søn og far til den lille dreng der lå i sengen, sad og spiste deres aftensmad, og den gamle bedstefader talte om de danske løver og de danske hjerter, om styrken og mildheden, og ganske tydeligt forklarede han, at der var endnu en styrke foruden den der lå i sværdet og han pegede på hylden hvor der lå gamle bøger, hvor alle Holbergs komedier lå. De var blevet læst så tit, for de var så morsomme, og fordi man tydeligt genkendte alle personerne fra gamle dage.

"Se, Ludvig Holberg vidste også hvordan man udskærer!" sagde den gamle bedstefar; "han har hugget det gale og det kantede af folk, så langt han kunne!" Og gamle bedstefader nikkede hen til spejlet, hvor kalenderen stod med "Rundetårns Observatorium" på forsiden og så sagde han: "Tycho Brahe, han var også en, som brugte sværdet - ikke til at hugge i kød og ben, men til at hugge en tydeligere vej op imellem alle himlens stjerner! - Og Thorvaldsen, hvis far var billedskærer som jeg, ham har vi selv set

stærke Skuldre, han som nævnes af alle Verdens Lande! ja han kunde hugge, jeg kan kun snitte! Jo, Holger Danske kan komme paa mange Maader, saa at der i alle Verdens Lande høres om Danmarks Styrke! Skal vi saa drikke Bertels Skaal!" - Men den lille Dreng i Sengen saae tydeligt det gamle Kronborg med Øresund, den virkelige Holger Danske som sad dybt dernede med Skjægget voxet fast i Marmorbordet og drømte om Alt hvad der skeer her oppe; Holger Danske drømte ogsaa om den lille fattige Stue, hvor Billedsnitteren sad, han hørte Alt hvad der blev talt og nikkede i Drømme og sagde: - "Ja, husk kun paa mig I Danske Folk! behold mig i Tanke! jeg kommer i Nødens Time!" Og udenfor Kronborg skinnede den klare Dag og Vinden bar Jægerhornets Toner over fra Nabolandet, Skibene seilede forbi og hilsede: "bum! bum!" og fra Kronborg svarede det: "bum! bum!" men Holger Danske vaagnede ikke hvor stærkt de skjøde, for det var jo bare: god Dag!" - "Mange Tak!" Der skal skydes anderledes før han vil vaagne; men han vaagner nok, for der er Krummer i Holger Danske!	inde i København, med det hvide hår og de stærke skuldre – <i>Bertel Thorvaldsen</i>, som nævnes i alle verdens lande! Ja, han kunne hugge, jeg kan kun snitte! Jo, <i>Holger Danske</i> kan <i>udformes</i> på mange måder, så der i alle verdens lande høres om Danmarks styrke! Skal vi så drikke <i>Bertels</i> skål!" Men den lille dreng i sengen så tydeligt det gamle Kronborg med Øresund, den virkelige <i>Holger Danske</i> som sad dybt dernede i <i>slottets kasematter</i> med skægget vokset fast i marmorbordet og drømte om alt hvad der sker her oppe. <i>Holger Danske</i> drømte også om den lille fattige stue, hvor billedsnitteren sad, han hørte alt hvad der blev talt om og han nikkede i drømme og sagde: "Ja, husk kun på mig, I danske folk! Behold mig i jeres tanke! Jeg kommer i nødens time!" Og uden for Kronborg skinnede den klare dag og vinden bar jægerhornets toner over fra skovene i nabolandet Sverige, og skibene sejlede forbi ude på Øresund og hilste: "bum! bum!" og fra Kronborg svarede der: "bum! bum!" Men <i>Holger Danske</i> vågnede ikke, hvor stærkt de end skød, for det var jo bare: "God dag!" – "Mange tak!" Der skal skydes helt anderledes, før han vil vågne, men han vågner nok, for der er krummer i <i>Holger Danske</i>!
Originalteksten, bragt her mhp. sammenligning med ændringerne i 2019-versionen, er fra Det Kongelige Biblioteks HCA online-arkiv (efter DSL-udgaven 1963-1967). Der kan være enkelte ´digitale fejl´ i disse ældre online-originaler. Link: http://wayback-01.kb.dk/wayback/20101103141246/http://www2.kb.dk/elib/lit//dan/andersen/eventyr.dsl/index.htm	Sprogjusteret version ved Ivan Hansen (2015/2019) ©